

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 6 (49)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2013

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 6 (49). — Рівне: РДГУ, 2013. — 210 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних питань викладання іноземної мови за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом, та з проблем вищої освіти за матеріалами міжнародної науково-методичної конференції «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку», яка відбулась у Луцькому національному технічному університеті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.04.2013 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 08.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

забезпечити успіх у навчанні. Методичні прийоми ситуації успіху органічно вбудовуються в ідеї розвивальної, особистісно зорієнтованої освіти.

Висновок. Таким чином, особистісно зорієнтоване навчання є важливим резервом підвищення якості навчального процесу. Освітній процес особистісно зорієнтованого навчання надає кожному можливість реалізувати себе у пізнанні, навчальній діяльності й поведінці, спираючись на його суб'єктивний досвід, здібності, інтереси, ціннісні орієнтири.

Слід також зазначити, що використання інтерактивних технологій – не самоціль. Це лише засіб для досягнення такої атмосфери в учнівському колективі, котра найкраще сприяє співпраці, взаємодії, порозумінню та доброзичливості, дає можливість дійсно успішно та ефективно реалізувати особистісно зорієнтоване навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2-х кн., кн. 1.: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: наук. видання / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
2. Ніколаєва С. Ю. Сучасні підходи до викладання іноземних мов / С.Ю.Ніколаєва, О.М.Шерстюк // Іноземні мови. – 2002. – №1. – С. 39-46.
3. Бондаревская Е. В. Гуманистическая парадигма личностно-ориентированного образования / Е. В. Бондаревская // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11-17.
4. Зимняя И. А. Педагогическая психология / И.А.Зимняя. – Ростов н/Д., 1997. – 354 с.
5. Сериков В. В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем / В. В. Сериков. – М.: Логос, 1999. – 272 с.

О. В. БЕЗКОРОВАЙНАЯ. ИНТЕРАКТИВНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В КОНТЕКСТЕ ПАРАДИГМЫ ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме. В статье раскрыты теоретические положения о сущности и содержании понятий «лично ориентированный подход», «интерактивное обучение», охарактеризованы особенности реализации задач личностно ориентированного подхода средствами интерактивных технологий обучения иностранному языку.

Ключевые слова: личностно ориентированный подход, интерактивное обучение, технологии обучения иностранному языку, ситуация успеха.

O. V. BEZKOROVAINA. INTERACTIVE TECHNOLOGIES OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING IN THE CONTEXT OF THE PARADIGM OF PERSON-ORIENTED EDUCATION

The summary. The theoretical aspects of intension of the terms "person-oriented approach", "interactive education" are revealed, the peculiarities of realization of the tasks of person-oriented approach through the means of interactive technologies in the process of educating foreign language are characterized.

Key words: person-oriented approach, interactive education, technologies in foreign language education, situation of success.

Одержано редакцією 19.03.2013 р.

УДК:378.147:811.111'373.23(07)

С. А. БІГУНОВА, М. І. ЗУБЛЕВИЧ

ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІЧНИХ ВЛАСНИХ ІМЕН-АНТРОПОНІМІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

Резюме. В даній статті аналізується вживання терміну «літературна ономастика» в англомовній лінгвістичній літературі, розглядається проблема функціонування символічних власних імен-антропонімів та зроблена спроба класифікації їх типів. Розглянуто і наведено різноманітні приклади символічних власних імен-антропонімів з літературних джерел.

Ключові слова: літературна ономастика, символічні власні імена-антропоніми, антропоніми-символи.

Постановка проблеми. Вивчення стилістичної ономастики в цілому впливає з нагальної потреби глибшого розуміння функцій імен, особливо символічних власних імен, у тексті, проникнення у творчу лабораторію письменника, у його епоху, час, думки, а також для виявлення творчої полеміки або, навпаки, близькості одного письменника іншому [1, 31-32]. Питання про значення символічних власних імен не можна в повній мірі розглядати у відриві від їх функціонування у текстах різних стилів і жанрів. Лінгвістична галузь, що вивчає функціонування власних імен в художніх текстах, називається стилістичною ономастикою, а її підвідділи – відповідно стилістичною антропонімікою, топонімікою і т. ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. М.В. Карпенко використовує термін «літературна антропоніміка» [2, 13]. Цей термін використовується також Л. М. Щетиніним [6, 119], а Е. Магазаник [3, 17-23] говорить про «поетичну ономастику» і «поетику імен». Визначення «лінгвістична», «літературна» або «поетична» ономастика існують у науковій літературі і кожне з них підкреслює певний окремий бік ономастичної одиниці. Так, перше визначення підкреслює зв'язок стилю автора або твору з певним найменуванням, друге – вказує на вживання ономастичної одиниці переважно в межах художньої літератури.

Нарешті, третій термін вказує на поетичні конотації, які ім'я викликає в читача за задумом автора. В англійській літературі вживається термін "literary onomastics" ("літературна ономастика"), "study of names in fiction" ("наука про імена в художньому творі"), а також "names in literature" ("імена в літературі"), "names in literary work" ("імена в художньому творі") [7]. Академік В. В. Виноградов зазначав, що основною "категорією у сфері лінгвістичного вивчення художньої літератури є поняття індивідуального стилю". Він вважав за необхідне аналізувати і розцінювати індивідуальні новоутворення – граматичні, лексичні, фразеологічні і композиційно-семантичні. Серед поставлених перед дослідниками завдань він зазначає вивчення експресивної (або суб'єктивно-оцінної) форми імен в історії літературної мови [1, 229-235].

Слід зазначити, що лише окремі мовознавці, критики і літературознавці звертають увагу на вибір і використання імен письменником. Так, Д. Мгеладзе і Н. Колесников вважають, що в художній літературі власні імена "часто відіграють певну роль, будучи додатковим засобом утілення задумів автора" [4, 62]. Разом з тим, багато письменників ведуть тривалі спостереження над іменами людей, фіксують їх у своїх записниках та щоденниках. Дуже старанно працювали над ономастикою такі видатні письменники, як А. П. Чехов, Л. М. Толстой, О. де Бальзак, Дж. Свіфт, Ч. Діккенс, Г. Філдінг, Дж. Голсуорсі і багато інших. Вдало підібране ім'я не просто характеризує героя, воно показує, як автор здійснює органічний зв'язок форми і значення тексту, посилює емоційне враження від твору.

Аналізом зв'язку власних імен із змістом твору займалися такі дослідники, як Е. Б. Магазаник, В. Н. Михайлов та ін. [3; 4]. "Значущі" імена не втрачають своєї індивідуалізуючої функції, у той час як антономазія – це шлях перетворення власних імен в загальні, що, зокрема, добре показав у своїй роботі Л. М. Щетінін [6]. Тому метою статті є вивчення проблеми функціонування символічних власних назв-антропонімів у сучасній англійській мові.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи план змісту символічних власних імен у художньому творі, можна дійти до висновку, що тут виділяються ономастичні одиниці, які так чи інакше вказують на якості персонажа, на місце дії твору і час дії [6].

Насамперед, сюди варто віднести "етимологічні" імена, які ще називають "значущими", "що говорять", "описовими", або "що характеризують" [6]. Цей підклас літературних антропонімів прямо характеризує персонажів. Такими іменами захоплювалися представники класицизму (*Greedy* "жадібний" – світовий суддя, *Furnace* "пекти" – кухар і т.п. у Ф. Мессинджера), а також сатирики і гумористи всіх віків і народів (у Ч. Діккенса – лікар *Soemur* "Заший їх", "веселі" за характером брата *Cherryble Brothers*, скупник старого дрантя *Mr. Crook* (від "crook" – "шахрай"); у О'Генрі – товстий джентльмен, що користувався популярністю серед напівголодних дівчат-продавиць тим, що пригощав їх у шикарних ресторанах *Piggy* ("поросся"); у С. Лікока – тупий лорд *Oxhead* ("бичача голова"), крикливе дитя *Rasehellfrida* (від "скандалити" і т.п.).

До імен, що вказують на якості персонажів, можна також віднести такі, що із першого погляду не характеризують персонаж, проте в зашифрованому або напівзашифрованому вигляді можуть нести певну характеристику персонажа. Такі імена найчастіше не просто вигадані автором, а обрані з особливою метою з наявного ономастикону мови. Так, прізвище, що існує в реальності, *Lovell* (варіант *Lowell*) використовується Ф. Мессинджером у його п'єсі "A new way to pay old debts" ("Новий засіб сплачувати старі борги") для назви закоханого персонажа. І хоча етимологія реального прізвища інша, для читача і для дослідника стилістичної антропонімії немає іншої етимології, ніж та, на яку вказує контекст, задум автора. У даному випадку *Lovell* асоціюється з "love" ("любов").

Сюди ж можна віднести символічні антропоніми, адже, вони характеризуються суб'єктивно-оціночними конотаціями, тобто містять деяку додаткову інформацію про об'єкт, наприклад: "Mr. Mangan, we must be sensible, mustn't we? It's no use pretending that we are *Romeo and Juliet*." – *Romeo and Juliet* – "любляча пара";

"The family were dullest of dull County, and Horry himself was a kind of half-witted *Adonis*". – *Adonis* – "красень".

Антропоніми-символи широко використовуються у вторинній номінативній функції, тобто їх вживають на позначення особи, яка вже має власне ім'я, з якою певною метою (схарактеризувати, дати оцінку, повідомити додаткову інформацію тощо). Наприклад: "You can say what you like against the Army, but they treat you like a gentleman when you're dead... The *Tommys* were numbered, formed fours, right turned and marched away; and the officers strolled over to the mess for a drink." – *Tommys* – "англійські солдати";

"*Pinkertons, Sherlock Holmes and Pater Browns* were not a part of our life." – "нишпорки, детективи";

Відповідно до нашої класифікації, однією з груп символічних власних імен-антропонімів є імена-характеристики. Дуже часто письменники використовують їх, класифікуючи та характеризуючи найменування людей, тобто у художніх текстах такі символічні власні імена виконують характеризувальну функцію, даючи додаткову характеристику персонажу: "Aren't you a real Lady *Galahad*?" – "шляхетна, безкорислива людина";

"Well – not really what you'd call beautiful – but there seemed something about her" "Exactly. What is that something that they possess – the sirens of this world? *The Helens of Troy, the Cleopatras*?" – "найвродливіші жінки".

Дуже часто в художній літературі вживаються імена реальних історичних осіб. В. Н. Михайлов, наприклад, вважає, що в художній літературі зустрічаються імена історичних осіб двох типів: 1) відомі усьому світу або широко в країні мови твору; 2) відомі вузькому колу людей, у певній сфері діяльності, на дуже невеличкій території [5]. При розгляді стилістичних функцій таких імен не можна не враховувати своєрідності їхньої експресії, їхнього осмислення в межах того або іншого літературного стилю, а також у залежності від епохи, світогляду письменника. Цієї точки зору дотримувався й академік В.В. Виноградов [1, 13]. Імена

історичних осіб можуть вживатися у таких перифразах: “*the sky of Schiller and Goethe*” – Німеччина, “*the motherland of Phemistocle progeny*” – Греція, “...*he concluded now that I was a son of Baron Rothschild or a young Gould*” – “молодий багач”.

У порівняльних конструкціях сполучення з *like* і *as* в англійській літературі включають часто міфологічні, біблійні імена та імена знаменитих літературних персонажів: “*She had the withdrawn feline look of a woman who is conscious of power and seeing herself as Cleopatra*”;

“*Since I came here I have been wanting to join the army, like Joan of Arc.*”

Слід зазначити, що у порівняльних конструкціях називна функція імені виділяється чітко, а у конструкціях типу перифраз називна функція імені ослаблена.

Символічні власні імена історичних осіб, міфологічних та біблійних героїв можуть бути вжиті переносно, тобто для вираження логічного порівняння персонажа з реальною особою. Ім'я історичної особи може переносно, метонімічно, називати персонаж, але зберігати проекцію на справжнього носія. Такі імена вживаються у функціях присудка, предикатива, додатка, звертання а іноді і самостійних речень: “*Now, the man manager (I still quote Sully) is a Caesar without a Brutus*”. – *Caesar* (Гай Юлій Цезар, давньоримський державний і політичний діяч), *Brutus* (Марк Юній Брут, римський політичний діяч, брав участь у вбивстві Цезаря).

“*Fetherfool: Hah – my Lady Monster! Have I to avoid Scylla run upon Carybdis?*” – “*between Scylla and Carybdis*” (“бути між Сциллою й Харибдою” означає “бути одночасно під загрозою двох серйозних небезпек”).

Іноді символічні власні імена навіть цілком витісняють ім'я персонажа (антономазія): “*So Young Shelley has not crashed-through yet*”. – *Shelley* (Percy Bysshe Shelley – Персі Біші Шеллі, англійський поет епохи романтизму) “поет”;

“*It is even worse in America, where, from the intellectual quickness of the race, the genius of the country is more splendid in its promise, and more slight in its performance. Webster cannot do the work of Webster.*” – *Webster* (від Noah Webster – Ной Вебстер) “мовознавець, лексикограф”.

Часто символічні власні імена характеризуються алюзивним вживанням, їх використовують як натяк на загальновідомий факт, історичну особу, літературного героя тощо: “*If Florence Nightingale had ever nursed you, Mr. Whiteside, she would have married Jack the Ripper instead of founding the Red Cross.*” – *Florence Nightingale* (Флоренс Найтінгейл), *Jack the Ripper* (Джек-Різник) – загальновідомі символи милосердя та жорстокості і насилля;

“*If Mr. Edgar Allan Poe were alive, he could make up a swell story about Miss Hester and her house.*” – *Mr. Edgar Allan Poe* (Едгар По) – відомий американський письменник-романтик, попередник символізму.

Символічне власне ім'я, вжите у множині, перестає виконувати функцію називання конкретної особи, і вказує на групу людей, об'єднаних якоюсь загальною рисою, характерною для історичного носія імені: “*And climbing down is not what one associates with strong men, Napoleons of finance etc.*”

Дуже часто символічні власні імена вживаються як особливого роду метонімія, коли вони називають твори за їхніми авторами, що досить характерно, зокрема, для професійного або квазіпрофесійного мовлення:

1) картини за іменами художників: “*Timothy had always believed they might turn out to be Joshua Reynolds...*”;

2) книги за іменами письменників: “... *Keats, Shelley, Southey, Cowper, Coleridge, Byron's Corsair (but nothing else), and the Victorian poets in a bookshelf row...*”;

3) скульптури або фрагменти скульптур за іменами скульпторів: “*There's always Benvenuto Cellini,*” said *Harringay*; “*with a clever suggestion of a gold cup in one comer. But that would scarcely suit the complexion.*” – Як відомо, Бенвенуто Челіні (1500-1571), італійський скульптор і золотих справ майстер; оскільки особливо славилися кубки його роботи, то художник збирався зобразити золотий кубок в кутку картини;

4) напій за іменем творця: “*I thought I'd make some Tom Gollinse, if there are any lemons or limes. Will that be all right?*” – *Tom Gollinse* (Том Колінз) – амер. прохолодний напій із джина і газованої води з лимонним соком і цукром.

У цих випадках символічні власні імена стають уже загальними назвами. Те, що вони пишуться з великої букви, – данина традиції. Л. М. Щетинін, який докладно займався питанням переходу власних імен в загальні (але не в символічні власні імена) на матеріалі англійських прізвищ [5, 23], наводить такі слова, як *grog* (гrog), *mackintosh* (макінтош), *raglan* (реглан) та ін. Сюди ж можна віднести утворені за допомогою конверсії від власних імен терміни: *ampere* (ампер), *watt* (ват) та ін. назви одиниць виміру; *diesel* (дизель) – вид двигуна; *bobby* (боббі) – поліцейський, за варіантом імені реорганізатора ірландської й англійської поліції Роберта Піла; *cicerone* (чічероне) – гід (від *Cicero* – Цицерон, іронічний натяк на красномовство гідів); *despot* (деспот); *babel* (Вавилон – галас); *harpy* (гарпія). Наприклад, “*Stand up here,*” *I say to Liverpool*, “*you scum of a despot limited monarchy, and have another dose of Bunker Hill.*”;

“*As for the dozen men who were clamoring for the floor, half of them began speaking at once. The confusion and babel was indescribable.*”

Імена відбивають вимоги літературної течії, жанру, часу (напр., у Шекспіра і його сучасників багато посилення на міфологічні імена, у В. Скотта – на імена королів і знаті і т.п.), індивідуального стилю письменника і його світогляду. Використання власного імені реальної особи саме по собі не характеризує спрямованість твору. Для цього потрібно, щоб автор органічно зв'язав його з контекстом, додав йому певне соціально-політичне і психологічне забарвлення (порівн. ім'я й образ Юлія Цезаря в Шекспіра й у Шоу).

Оскільки символічні власні імена-антропоніми характеризуються суб'єктивно-оцінними конотаціями, тобто містять деяку додаткову інформацію про об'єкт або стилістичну інформацію, вони широко використовуються у

вторинній номінативній функції. Зокрема, їх широко вживають на позначення особи, яка вже має власні імена, з якою певною метою (охарактеризувати, дати оцінку, повідомити додаткову інформацію тощо).

Висновки. Отже, у художніх текстах символічні власні імена виконують характеризувальну функцію. Вони вживаються у перифразах, у порівняльних конструкціях. Символічні власні імена можуть переносно називати персонаж, але зберігати проєкцію на справжнього носія. Такі імена вживаються у функціях присудка, предикатива, додатка, звертання, а іноді й самостійних речень. Іноді символічне власне ім'я навіть цілком витісняє ім'я персонажа (антономазія). Часто символічні власні імена використовують як натяк на загальновідомий факт, історичну особу, літературного героя тощо (алюзія). Символічне власне ім'я, вжите у множині, перестає виконувати функцію називання конкретної особи, і вказує на групу людей, об'єднаних якоюсь загальною рисою, характерною для історичного носія імені. Дуже часто символічні власні імена вживаються як особливого роду метонімія, коли вони називають твори за їхніми авторами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградов В.В. Русский язык. (Граммат. учение о слове) / В. В. Виноградов. – М., 1947. – 784 с.
2. Карпенко М. В. Русская антропонимика. Конспект лекций спецкурса / М.В. Карпенко. – Одесса, 1970. – 42 с.
3. Магазаник Э.Б. Экспрессия собственных имен в художественной литературе / Э.Б. Магазаник. // Труды Узбекского ун-та. Новая серия. – Ташкент, 1958. – С. 66-73.
4. Мгеладзе Д. Собственные имена в рассказах А.П. Чехова / Д. Мгеладзе, Н. Колесников. – Труды Тбилисского гос. ун-та. – Т. 61. – 1956. – С. 57-64.
5. Михайлов В.Н. Собственные имена как стилистическая категория в русской литературе / В.Н. Михайлов. – Луцьк: Дзвін, 1965. – 54 с.
6. Щетинин Л. М. Слова, имена, вещи. Очерки об именах / Л.М. Щетинин. – Ростов н/Д.: Изд. Рост. ун-та, 1966. – 222 с.
7. Maurer W. R. Another view of literary onomastics / W.R. Maurer. – Vol. 11, N° 2. – 1963. – P. 17-28.

С. А. БЕГУНОВА, М. И. ЗУБИЛЕВИЧ. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СИМВОЛИЧЕСКИХ СОБСТВЕННЫХ ИМЁН-АНТРОПОНИМОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЛЕКСИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ.

Резюме. В данной статье анализируется употребление термина “литературная ономастика” в англоязычной лингвистической литературе, рассматривается проблема функционирования символических имён собственных-антропонимов и сделана попытка их классификации. Рассмотрены и приведены различные примеры символических имён собственных-антропонимов из литературных источников.

Ключевые слова: литературная ономастика, символические имёна собственные-антропонимы, антропонимы-символы.

S. A. BIGUNOVA, M. I. ZUBILEVYCH. THE USAGE OF SYMBOLIC PROPER NAME-ANTHROPONYMS WHILE TEACHING LEXIS.

The summary. This article analyses the usage of the term “literary onomastics”, deals with the problem of functioning of symbolic proper name-anthroponyms. Also the attempt of their classification has been done. Different examples of symbolic proper name-anthroponyms from different literary sources have been studied.

Key words: literary onomastics, symbolic proper name-anthroponyms, symbolic anthroponyms.

Одержано редакцією 15.03.2013 р.

УДК: 373. 5. 016: 81' 243

Н. Г. БОЙКО

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Резюме. У статті розглядаються сучасні шляхи рішення проблеми формування міжкультурної компетенції учнів на уроках іноземної мови; наводиться аналіз можливостей формування міжкультурної компетенції учнів на етапі мовної зарядки.

Ключові слова: міжкультурна компетенція, міжкультурна комунікація, навчання, формування, іншомовна культура, урок іноземної мови, мовна зарядка, фонові знання.

Постановка проблеми. Глобалізація суспільства, потреба особистості у швидкій адаптації до умов полікультурного світу, який весь час змінюється, посилює інтерес до мовної освіти як важливого інструменту життєдіяльності людини в полікультурній і мультилінгвальної спільноті людей.

Сучасний розвиток міжнародних зв'язків слугує передумовою для активізації знань про культурні особливості країн і народів, мова яких вивчається. Цьому сприяє міжкультурний підхід до вивчення іноземної мови. Вона є суттєвим елементом культури народу – носія цієї мови і засобом передачі її іншим, допомагає учням пізнати духовне багатство іншого народу, краще розуміти культуру свого народу, підвищує рівень їхньої гуманітарної освіти, сприяє входженню у світову спільноту.

Мовна освіта є важливим засобом, котрий формує свідомість особистості та її здатність бути соціально мобільною у суспільстві, сприяє веденню діалогу культур у світі, що глобалізується.

Зміна соціокультурного контексту вивчення іноземних мов (ІМ) в європейських країнах і країнах СНД та рекомендації Ради Європи з мовної освіти визначили нове соціальне замовлення суспільства у галузі освіти,

З М І С Т

Розділ 1. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ТА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР.	3
ПЕРЕДМОВА.	3
<i>Антоненко Н.Є.</i> Навчання іноземної мови у світлі теорії множинного інтелекту Г. Гарднера.	4
<i>Безкоровайна О.В.</i> Інтерактивні технології навчання іноземної мови у контексті парадигми особистісно зорієнтованої освіти.	6
<i>Бігунова С.А., Зубілевич М.І.</i> Використання символічних власних імен-антропонімів при вивченні лексичних одиниць.	11
<i>Бойко Н.Г.</i> Засоби формування міжкультурної компетенції учнів на уроці іноземної мови в середній школі.	14
<i>Ветрова І.М.</i> Контекстний підхід у навчанні майбутніх учителів іноземної мови.	17
<i>Воробйова Л.М.</i> Мовленнєве спілкування як засіб навчання іноземної мови.	21
<i>Гасва Н.І.</i> Методична організація вправ для навчання читання за принципом типології.	23
<i>Горобець І.А.</i> Формування особистісної культури викладача іноземної мови в контексті діалогічного мислення.	26
<i>Гронь Л.В.</i> Організація підготовчої роботи до вільного переказу іншомовного тексту.	28
<i>Губіна А.М.</i> Проблеми розвитку креативності у студентів технічних спеціальностей засобами технології проектування.	31
<i>Джавва Н.А.</i> Робота з літературними текстами на занятті з німецької мови як іноземної.	34
<i>Дзюбишина Н.Б.</i> Стратегії навчання іноземних мов як лінгводидактична проблема.	36
<i>Забіяка І.М.</i> Особливості впровадження інтернет-технологій в організацію самостійної роботи при вивченні іноземної мови.	40
<i>Касаткіна О.В.</i> Особливості формування мовної особистості у контексті діалогу культур.	43
<i>Кочубей О.С.</i> Шляхи формування усної перекладацької компетентності студентів-філологів.	45
<i>Лавриненко О.Л.</i> Гендерні особливості мовних якостей студентів у процесі викладання іноземної мови.	49
<i>Лобанова С.І.</i> Взаємозв'язок між особливостями навчально-виховної системи та природним і соціальним середовищем у римському суспільстві родового періоду.	52
<i>Мазурок О.М.</i> Мотиваційно-сміслова готовність майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності.	55
<i>Мартинюк А.П.</i> Психолого-педагогічна проблема формування комунікативних навичок у студентів технічних спеціальностей засобами методу проекту на заняттях з іноземної мови.	57
<i>Мезін В.Г.</i> Назви вправ у навчанні англійської мови.	60
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З.</i> Комунікативно зорієнтоване навчання підлітків іноземної мови: теоретико-методологічний дискурс.	63
<i>Моїсєєва О.С.</i> Формування професійної культури майбутнього вчителя іноземної мови.	68
<i>Михальчук Ю.О.</i> Використання терапевтичної метафори (притчі) у професійній підготовці менеджера.	70
<i>Мороз Л.В., Трофімчук В.М.</i> Комунікативна методика навчання іноземної мови студентів професійно-природничого спрямування.	74
<i>Набочук О.Ю.</i> Становлення екологічної культури майбутнього педагога в сучасних умовах функціонування вищої освіти.	77
<i>Павловська Л.О.</i> Застосування методу логіко-семіотичних опозицій у прагмасемантичному вивченні вербальних формул побажань різноструктурних мов.	81
<i>Палій В.П.</i> Особливості взаємодії лексики та граматики в навчанні французької мови.	84
<i>Перішко І.В.</i> Роль іноземної мови у процесі професійної підготовки менеджерів з туризму.	86
<i>Середюк Л.А.</i> Моделювання мовленнєвих ситуацій на уроках іноземної мови як фактор інтенсифікації навчання.	88
<i>Станіславчук Н.І.</i> Відбір англомовного країнознавчого текстового матеріалу для формування усномовленневої компетенції старшокласників.	91
<i>Столярчук О.В.</i> Ділова гра на уроках німецької мови як засіб професійного самовираження старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах у контексті особистісно зорієнтованого підходу.	93
<i>Третьякова К.В.</i> Формування самоосвітньої компетенції в процесі вивчення латинської мови.	96
<i>Фрідріх А.В.</i> Формування крос-культурної компетентності студентів-філологів у контексті діалогу культур.	98
<i>Шовковий В.М.</i> Система навчання класичних мов у контексті загальної теорії систем.	101
<i>Шульжук Н.В.</i> Пріоритетні підходи до вивчення мовних одиниць в аспекті сучасних наукових лінгвістичних парадигм.	104
<i>Юрків А.Я.</i> Педагогічні засади здійснення категорії оцінки та способів її вираження у сучасній французькій мові.	108

<i>Яцюрик А.О.</i> Теоретико-методичні засади вивчення особистісних корелятивів креативності людини.	110
Розділ 2. ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.	113
ПЕРЕДМОВА.	113
<i>Білоус Т.Л.</i> Залежність рівня підготовленості майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності від їх емоційного стану.	113
<i>Варецька О.В.</i> Розвиток соціальної компетентності вчителя початкових класів в умовах соціокультурного середовища сільської школи.	118
<i>Горобець Т.В., Шкоба В.А.</i> Модель організаційно-методичного забезпечення практики студентів педагогічного коледжу відділення «Музичне мистецтво» в дошкільних навчальних закладах.	123
<i>Гулай О.І.</i> Акмеологічні та синергетичні засади неперервного навчання майбутніх будівельників.	126
<i>Димар Н.М., Поліник С.І., Романенко О.В.</i> Значення біоетики у формуванні природничо-наукової компетенції при вивченні біології.	131
<i>Долуда А.В.</i> Формування цілей навчання проектуванню харчових підприємств майбутніх інженерів-технологів.	134
<i>Єршова Л.М.</i> Формування системи виховних ідеалів міщанського стану підросійської України.	136
<i>Зарицька А.А.</i> Сутність та структура готовності до професійної самореалізації майбутнього вчителя музики.	141
<i>Гльмінська О.О.</i> Структурування змісту навчання майбутніх інженерів-технологів з технології хлібобулочних виробів.	144
<i>Кирмач Г.А.</i> Цінність іншої людини: аналіз поняття.	147
<i>Козіброцький С.П., Файдевич В.В.</i> Технологія конструювання навчального процесу фізичної культури.	152
<i>Козяр М.М., Сасюк З.К.</i> Опорні кресленики як ефективний інноваційний засіб вивчення правил нанесення розмірів.	154
<i>Колосова Л.М.</i> Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності управління професійним розвитком методистів районних (міських) науково-методичних установ.	158
<i>Кравчук М.Г., Головченко О.В., Жгут О.А., Романенко О.В.</i> Реалізація принципу наступності в процесі засвоєння базових біологічних знань студентами-медиками.	161
<i>Лепкий М.І., Подоляк В.М., Саварин П.В.</i> Оцінка готовності студентів-магістрів вищого технічного навчального закладу до педагогічної діяльності.	165
<i>Олексів Н.А.</i> Теоретичні засади організації самостійної роботи студентів вищих технічних навчальних закладів.	167
<i>Павленко О.М.</i> Проблема джазової імпровізації у змісті інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики.	171
<i>Падалко А.М., Падалко Н.Й.</i> Педагогічні аспекти міжпредметної взаємодії в процесі багаторівневої підготовки майбутніх інженерів-електриків.	173
<i>Полухтович Т.Г.</i> Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях.	177
<i>Поніманська Т.І.</i> Динаміка формування готовності студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	179
<i>Потапюк Л.М., Потапюк І.П.</i> Докторські програми як складова модернізації системи вищої освіти в Україні.	186
<i>Романовська Т.І., Левчук Н.І.</i> Організація освіти у вищій школі.	189
<i>Руда О.Ю.</i> Деякі аспекти інтеграції знань студентів у процесі вивчення біологічних дисциплін у медичних вишах.	191
<i>Триндюк В.А.</i> Академічна мобільність студентської молоді Волині: проблеми та перспективи розвитку.	193
<i>Щербініна О.М.</i> Методологічні засади інструментально-виконавської підготовки музиканта-педагога в системі мистецької освіти.	196
<i>Янцур М.С.</i> Профорієнтаційна підготовка майбутніх педагогів у системі вищої освіти.	199
<i>Відомості про авторів.</i>	206